

De 10 geboden voor een boomgaard met grote natuurwaarde

1. Groot

Er is een positieve relatie tussen het aantal wilde dieren- en plantensoorten en de oppervlakte van de boomgaard. Vanaf 100 bomen tot 300 bomen en meer kan je het maximum aantal soorten verwachten.

2. Soortenrijk

Waardevolle hoogstamboomgaarden bevatten meerdere fruitsoorten, met een overwicht van appelbomen en perenbomen (holtes in en om de stam, valfruit in de winter).

3. Ruim plantverband

Zo kan plaatselijk de zon ook de bodem bereiken. Toch moet het aantal bomen per hectare minstens 20 zijn, omdat anders het karakter van een besloten landschap onvoldoende groot is en de schade aan de bomen door té intensieve betreding door vee voor beschutting en als schuurpaal te groot wordt.

4. Structuurrijk

De ideale boomgaard bevat vele kleine landschapselementen zoals hagen, houtkanten, braamstruweel, ruige hoekjes en poelen. Een haag is interessant voor soorten als geelgors, zwartkop, merel, fazant, tuinfluiter, heggenmus, winterkoning en kneu. Ook het behoud van een wat ruige zoomvegetatie bevordert om tal van redenen sterk het belang van een hoogstamboomgaard voor dieren.

5. Rijk aan dood hout

O.a. in de vorm van (snoei)houtstapels en houten (niet behandelde) weipalen; heel wat waardevolle plantjes, zwammen en klein dierenleven doen er hun voordeel mee.

6. Biocidenvrij

De boomgaard wordt niet met onkruidverdelgers en insecticiden behandeld of te zwaar bemest. Noodzakelijk om een rijke variatie aan planten en dieren in de boomgaard te herbergen.

7. Extensief beweide

Beweide hoogstamboomgaarden zijn het waardevolst voor vogels omdat mest en vee voor veel insecten zorgen en omdat kort gras het foerageren op bodeminsecten en wormen sterk vergemakkelijkt. Paarden zouden negatiever zijn dan ander vee, omdat ze zich te onstui-

mig gedragen. Schapen zijn het best, omdat ze het minst bodemverdichting veroorzaken.

8. Aanwezigheid van nestkasten

Omdat gemiddeld slechts 1% van alle hoogstambomen een geschikte nestholte voor de steenuil bevat, kunnen nestkasten het nestaanbod drastisch doen stijgen.

9. Inplanting

In ruimer verband gelegen in een halfopen landschap met bos, hooiland of weiland.

10. Vrij om oud te worden

Vanaf 30-40 jaar ontstaan pas holtes. Zo stijgt het aantal holtes vanaf een stamomtrek van 90 cm erg snel. Geen enkele boomsoort geeft overigens zo snel geschikte holtes als hoogstam appel- en perenbomen. Ook voor insecten als oorwurmen en hoornaar en voor (vleer)muizen en zelfs de steenmarter zijn holtes erg waardevol.

Wim Thijssen

(bron: brochure *Hoogstamboomgaarden. Een praktische gids* (2003). Een uitgave van Regionaal Landschap Groene Corridor en Regionaal Landschap Dijleland i.s.m. de Belgische Nationale Boomgaardenstichting. Deze zeer informatieve brochure is gratis te downloaden als pdf: zie <http://www.rlz.be/publicaties/brochures>.